

Udkast til pilot-forløb for Ph.D iværksætterprogram (videnstungt iværksætteri)

Baggrund

Med globaliseringsaftalen fra 2006 besluttede et bredt politisk flertal at fordoble antallet af Ph.D. studerende på landets universiteter. Satsningen skulle få de klogeste danske hoveder op i den internationale forskningsklasse og bidrage til en stærk og kvalificeret arbejdsstyrke i Danmark som forudsætning for styrket konkurrenceevne.

I overensstemmelse med den politiske dagsorden er antallet af Ph.D. studerende steget betydeligt. I 2017 er godt 10.000 studerende indskrevet som Ph.D'er ved de danske universiteter. Det er fra politisk hold besluttet at fastholde et højt årligt optag på 2300 studerende.

Andelen af internationale Ph.D'er er som en del af ovenstående steget kraftigt. I perioden siden 2006 er andelen mere end 7doblet, så den i dag i gennemsnit udgør ca. 35 %. Andelen varierer på tværs af studieretning og udgør inden for naturvidenskab mere end 50%. For Ingeniører alene er andelen af studerende med anden baggrund end dansk +60 %. Det er især flere nyindskrevne Ph.D'er fra EU28 og øvrige Europa, der er vokset. Fordelt på lande er det kinesere, tyskere, italienere og polakker, der dominerer.

Rigsrevisionen har tidligere udtrykt bekymring for Danmarks udgifter til udenlandske Ph.D-studerende. Det står i en beretning til statsrevisorerne. I beretningen står der endvidere, at der risiko for, at Danmark i stigende grad leverer højtuddannede forskere til udlandet og dermed bliver nettoeksportør af Ph.D'er.

Undersøgelser fra Københavns Universitet, tænketanken DEA samt Uddannelses- og Forskningsministeriet bekræfter, at 37% af de internationale Ph.D. studerende forlader Danmark inden et år efter uddannelse. Efter 3 år har mere end halvdelen af de udenlandske studerende forladt Danmark. Sandsynligheden for genindvandring er meget lille. 5% returnerer efter 1-2 år i udlandet. Herefter falder sandsynligheden støt. Af danske Ph.D'er er det 9 pct., der har forladt landet senest 1 år efter afsluttet uddannelse. Det er en ret høj udvandringstilbøjelighed i et land, hvor udvandringssandsynligheden for fx alle 33-årige (gennemsnitsalder for en færdiguddannet Ph.d.) er 0,6 pct.

Politikere og brancheforeninger som DI og IDA er enige om, at udflytningen af "kloge hoveder" er problematisk og at især andelen af udenlandske studerende som rejser hjem efter endt uddannelse skal reduceres.

Danmark og herunder Aarhus Universitet er internationalt anerkendt for sin forskning og uddannelse i relation til den biobaserede økonomi og fødevarer. Særligt via sine installationer og ansatte med base i Foulum har AU manifesteret sig og i løbet af årene tiltrukket forskere og studerende fra hele verden. Alene i 2015 havde Aarhus universitet 1845 Ph.d.'er heraf 673 inden for Science & technology som bl.a. dækker faciliteterne og forskningsindsatsen i Foulum. Det vurderes at ca. 125 Ph.D.'er pt. er tilknyttet forskning med base i Foulum og at ca. 60% heraf har udenlandsk baggrund.

Agro Business Park har i mere end 15 år beskæftiget sig med kommercialisering af viden i relation til den biobaserede økonomi og fødevare. Flere end 1000 potentielle iværksættere og virksomheder har fået

sparring og konkret hjælp til at udfolde deres idéer til bæredygtig forretning. Et vigtigt element heri har været strukturerede vejledningsforløb i regi af diverse programmer. Agro Business Park har bl.a. deltaget aktivt i Accelerace, Kask Inkubator, Kask Matchmaking og Inkubator Midt programmerne. I regi af programmerne og de indlagte forløb med tæt sparring og vejledning omkring forretningsmodeller og netværksdannelse er det lykkedes at opbygge robuste virksomheder og gearer dem via risikovillig kapital samt tilknytning af nye kompetencer.

Agro Business Park er i dag lead partner på flere større platformsprojekter bl.a. INBIOM – innovationsnetværket for biomasse, hvor Agro Business Park via formaliseret samarbejde med de danske vidensinstitutioner, herunder DTU, Aarhus-, Aalborg- og Københavns Universitet forsøger at vækste nye og etablerede virksomheder via aktiviteter med fokus på vidensoverførsel, og matchmaking.

VIBORG-egnens Erhvervsråds har som det primære mål at medvirke til at skabe vækst og beskæftigelse i Viborg kommune. Dette skabes gennem mere iværksætteri, mere samarbejde, mere viden og mere eksport. Blandt aktiviteter kan nævnes individuelle vejledningsforløb for iværksættere og virksomheder bl.a. i samarbejde med Væksthus Midtjylland og andre erhvervsfremmeaktører. Ligeledes sikring og rekruttering af kvalificeret arbejdskraft i koordination med jobcentret og Mercantec. Konkret tilbyder VER gratis vejledning og problemafklarung i forbindelse med virksomhedsopstart for iværksættere og virksomheder, der etablerer sig i Viborg kommune. Via I-værkstedet tilbydes 12 ugers arbejdsfællesskab, hvor det afklares, om den enkeltes fremtid skal være som lønarbejder eller som selvstændig.

Mulighed:

De uddannede Ph.D'er udgør et uudnyttet potentiale for Danmark og i særdeleshed Viborg kommune i form af kvalificeret arbejdskraft i eksisterende virksomheder samt som generator for start ups.

Problem:

De studerende mangler indsigt i det danske erhvervsklima, herunder muligheder for- og i at starte egen virksomhed. De mangler netværk og relationer til relevante samarbejdspartnere og stakeholdere.

Idé: Udvikling- og gennemførelse af videnstungt iværksætteriprogram

Med udgangspunkt i erfaringerne fra Agro Business Park og Viborgegnens Erhvervsråd udvikles et skræddersyet forløb for Ph.D'er. Forløbet udvides i forhold til den generelt manglende indsigt i dansk kultur og erhvervsliv (for særligt de udenlandske studerende) samt tager højde for de særegne karakteristika ved videnstungt iværksætteri, som andre programmer hidtil har haft svært ved at håndtere i form af store kapitalkrav, lang udviklingshorisont, store potentielle gevinster samt ofte introverte iværksættere.

Løsning:

Et pilotforløb for videnstunge iværksættere. Konkret udvikles og gennemføres et 25 ugers forløb i kombinationen mellem formelle udviklingsmøder, kontinuerlig sparring samt konkret hjælp til eksekvering. På møderne inviteres eksperter til at give oplæg om nedenstående:

- Samfundsstruktur/-økonomi/- kultur og øvrige forhold
- Virksomhedsdrift i DK –herunder temaer som
 - Økonomi
 - Budgetter, skat, regnskab,
 - Jura
 - Forsikring
 - Rettigheder/forpligtelser
 - Salg og markedsføring
 - Digitale og sociale medier
 - Netværk
- IPR
- Finansiering/Investorer
- Lovgivning om forhold for udenlandsdanskere
 - Visum, arbejdstilladelse, børn/ægtefæller
- Forretningsmodeller

Den individuelle sparring og vejledning sikrer dynamik og fleksible rammer. Der afholdes ydermere 2-3 åbne fagrelevante workshops med udgangspunkt i de studerendes interesser/forretningsområde.

Repræsentanter fra relevante virksomheder og evt. myndigheder inviteres til disse workshops, ligesom andre Ph.D'er har mulighed for at deltage. Lokale virksomheder af særlig interesse identificeres og busture for alle relevante Ph.D'er arrangeres med henblik på at nedbryde barrierer mellem viden og erhverv.

Det 25 ugers forløb afsluttes med en evaluering og en mulighed for præsentation / salgspitch for et udvalgt ekspertpanel - med eksperter inden for gældende fagområde.

Forud for selve forløbet pågår en dialog med universitetets mange relevante afdelinger, herunder især de 3 relevante ph.d. skoleledere samt ca. 20 hovedvejledere. Dialog med øvrigt relevante stakeholdere pågår efter behov med henblik på rekruttering og markedsføring af tilbud.

Efter endt forløb afrapporteres resultater i form af en mindre skriftlig fremstilling samt evt. andet relevant materiale som film eller casebeskrivelser. Erfaringer distribueres til donor, de danske universiteter samt andre relevante stakeholdere.

Forventede resultater

Det forventes, at minimum 100 Ph.D'er vil blive introduceret til tilbuddet og herigennem opbygge kendskab til Agro Business Park og VER som potentielle kanaler for at finde hjælp. Mere end 50 Ph.D'er vil deltage i workshops og herigennem udvide netværk og relationer til lokale virksomheder og myndigheder. Effekten heraf bliver ansættelse eller samarbejde på anden vis mellem lokale stakeholdere og 5-10 Ph.D'er.

Minimum 10 Ph.D'er vil deltage aktivt i forløbet og herigennem arbejde med konkrete ideer for yderligere tilknytning til området inkl. opstart af egen forretning. Det forventes at minimum 6-8 virksomheder etableres på baggrund af programmet og at halvdelen heraf fortsætter sin drift over en længere periode.

Viden og erfaringer fra gennemførelse af dette pilotprojekt bruges til planlægning og gennemførelse af nye forløb jf. nedestående afsnit om perspektivering.

Tidsramme

Programmet forventes igangsat med planlægning og gennemførelse af rekruttering fra 1. oktober 2017. Programmet forventes afsluttet pr. 31. august 2018.

	2017					2018						
Måned	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	juni	juli	august
Aktivitet												
Detail planlægning												
Rekruttering												
Gennemførelse af forløb												
Workshops inkl. virksomheder												
Evaluering og mulig pitch												
Afreportering												

Økonomi

Det samlede budget for afholdelse af programmet i år 1 estimeres til kr. 580.000. Agro Business Parks andel udgør 400.000, Viborgegnens Erhvervsråds andel udgør 150.000. Århus Universitets andel udgør 30.000.

Agro Business Park har via INBIOM - Innovationsnetværket for Biomasse mulighed for at finansiere 50% af egen indsats samt 100% af Indsatsen på Aarhus universitet.

Samlet beløb ansøgt hos Viborg Kommune er 350.000,- jf. nedenstående:

	Totalt	ABP	VER	AU
Budget				
Planlægning	35.000	20.000	10.000	5.000
Rekruttering	55.000	30.000	-	25.000
Gennemførelse	405.000	275.000	130.000	-
Workshops	60.000	60.000	-	-
Afreportering	25.000	15.000	10.000	-
	580.000	400.000	150.000	30.000
Finansiering				
ABP/INBIOM	230.000	200.000	-	30.000
Viborg Kommune	350.000	200.000	150.000	-
	580.000	400.000	150.000	30.000

Perspektivering

Programmet tager sit primære afsæt i Ph.D studerende ved AU i Foulum. En særlig indsats gøres for at rekruttere udenlandske studerende med henblik på opstart af egen virksomhed. Involvering af lokale virksomheder gør dog også forløbet relevant for danske eller udenlandske studerende som blot ønsker et bredere netværk og kendskab til lokale potentielle arbejdsgivere.

Studerende fra andre AU-lokationer eller andre universiteter er naturligvis velkomne også, såfremt de ønsker et bedre kendskab til mulighederne i Viborg og omegn.

Programmet – om succesfuldt - vil udgøre et fremtidigt vigtigt element i Agro Business Parks arbejde med scouting af nye ideer og potentielle iværksættere. Programmet er oplagt at gentage i Foulum i takt med at de studerende udskiftes men evt. også andre steder i henhold til Agro Business Parks strategi om at drive inkubation i Aarhus og København. I regi af Innovationsnetværket for Biomasse (INBIOM) vil aktiviteterne kunne gentages i forbindelse med ansøgning om forlængelse med virke fra 01.07.18 og igen i forbindelse med en helt ny ansøgning gældende fra 01.01.2019. Programmet vurderes at have gode muligheder for at kunne implementeres helt eller delvist i mange andre sammenhæng end selve universitetsverdenen – så som The Animation Workshop. Netop forankring og medfinansiering fra INBIOM sikrer udbredelse af resultater til samtlige danske universiteter. Via Cluster Excellence Denmark sikres vidensspredning til andre områder. Deltagelse af Viborgegnens Erhvervsråd sikrer yderligere lokal forankring af ny viden til hjælp for fremtidige iværksættere, ligesom deres tætte samarbejde med Capnova sikrer synergi til Scale Up Bioøkonomi. Pilotprogrammet her og evt. i form af senere udgaver kan fungere som en direkte pipeline til det traditionelle erhvervsfremmesystem, jf. nedenstående figur, som traditionel tager sit udgangspunkt i mere etablerede forretningsideer.

